

Riktlinjer för att starta och driva enskild barnomsorg i Östhammars kommun

Antaget av	Barn- och utbildningsnämnden
Antaget	2025-02-27 och § 4
Ersätter tidigare version	BUN, 2014-02-13 och § 11
Gäller för	Barn- och utbildningsnämnden
Dokumentansvarig	Verksamhetschef förskolan

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Beslut om godkännande	3
Krav för godkännande.....	3
Om verksamhet i förskola	3
Om verksamhet i fritidshem.....	3
Om verksamhet i form av pedagogisk omsorg.....	4
Om lokaler och miljöer där verksamheten ska bedrivas	4
Om barn i behov av särskilt stöd.....	5
Ansökan om tillstånd.....	5
Ekonomiska förutsättningar	5
Ägar- och ledningsprövning.....	5
Tillståndsprövning.....	6
Ansökningsblankett.....	6
Vid ändring av verksamheten.....	6
Kommunala bidrag	6
Överklaga beslut.....	7
Rapporter.....	7
Tillsyn.....	7
Föreläggande och indragande av tillstånd.....	8
Överklaga beslut.....	8
Kommunens administration	8
Försäkringar	8
Tolkning, tillämpning och information	9
Gällande styrdokument	9
Lagar.....	9
Läroplaner	10

Inledning

I dessa riktlinjer hittar du övergripande information vad som krävs för att starta och driva fristående förskola/fritidshem eller pedagogisk omsorg.

Den som ansvarar för fristående förskola/fritidshem eller pedagogisk omsorg är benämnd som huvudman. Huvudmannskapet kan drivas i olika former, t.ex. föräldrakooperativ, aktiebolag mm.

Förskolan, fritidshemmet och pedagogisk omsorg regleras genom skollagen 2010:800, statliga förordningar samt miljöbalken, livsmedelslagen och smittskyddslagen. Det är huvudmannens ansvar att känna till den lagstiftning och kommunala beslut som berör verksamheten

Beslut om godkännande

För att bedriva fristående verksamhet krävs godkännande av barn- och utbildningsnämnden (BUN), som också beslutar om bidrag till fristående verksamhet. Förutsättning för att få bidrag är att godkännande lämnats enligt skollagen 2 kap 5 § (2010:800) och att verksamheten i övrigt uppfyller skollagens krav och övrig lagstiftning.

Krav för godkännande

Godkännande kan lämnas om den som ansöker om godkännande bedöms ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för sökt verksamhetsform. Med föreskrifter avses samtliga bestämmelser i lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter som gäller för den sökta verksamhetsformen, se rubriken ”Vilka styrdokument gäller för verksamheten?”.

Verksamheten ska vara öppen för alla. Huvudmannen får inte vägra någon plats, om det inte finns särskilda skäl till detta med hänsyn till verksamhetens art eller omfattning.

Om verksamhet i förskola

- Barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek.
- Inom- och utomhusmiljön ska vara ändamålsenlig samt säker för barngruppen.
- Verksamheten ska tillhandahålla öppettider i den omfattning som behoven föreligger, enligt skollagens 8 kap 5 §, samt vara tillgänglig under hela året.
- Rektor ska finnas som ansvarar för förskolans pedagogiska verksamhet, enligt skollagen 2 kap 9 §.
- Andelen av personalen som har en godkänd förskolläro utbildning ska vara i nivå med kommunens egen verksamhet.
- Övrig personal ska ha sådan utbildning och erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet tillgodoses, exempelvis barnskötare.

Om verksamhet i fritidshem

- Elevgrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek.
- Inom- och utomhusmiljön ska vara ändamålsenlig samt säker för elevgruppen.
- Verksamheten ska tillhandahålla öppettider i den omfattning som behoven

- föreligger, enligt skollagens 14 kap 5 §, samt vara tillgänglig under hela året.
- Rektor ska finnas som ansvarar för skolenhetens pedagogiska arbete, enligt skollagen 2 kap 9 §.
 - Lärare/förskollärare ska finnas som ansvarar för undervisning på fritidshemmet, enligt skollagen 2 kap 13 §.
 - Övrig personal ska ha sådan utbildning och erfarenhet att elevernas behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet tillgodoses, exempelvis fritidspedagoger

Om verksamhet i form av pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg ingår i samlingsbegreppet annan pedagogisk verksamhet. Annan pedagogisk verksamhet omfattas bara av gemensamma bestämmelser i skollagen om det står uttryckligen i lagtexten. Det innebär att en stor del av skollagen inte är tillämplig för pedagogisk omsorg. Exempel på gemensamma bestämmelser som är tillämpliga är bestämmelsen om att barnets bästa ska vara utgångspunkt för verksamheten, bestämmelserna om registerkontroll samt bestämmelserna om huvudmannens skyldighet att förebygga och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

Källor: 1 kapitlet 2 och 10 §§, 2 kapitlet 31 §, 6 kapitlet 1 § och 25 kapitlet 2 a § skollagen.

- Barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek.
- Lokalerna ska vara ändamålsenliga.
- Det ska finnas personal med sådan utbildning och/eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.
- Verksamheten ska utgå från varje barns behov.
- Rutiner för hur verksamheten ska bedrivas vid ordinarie personals frånvaro ska finnas.

Om lokaler och miljöer där verksamheten ska bedrivas

Både inom- och utomhusmiljön ska vara barnsäkert utformad och anpassad till de barn som vistas där. Ansvaret ligger alltid hos fastighetsägaren och den fristående förskolans/pedagogiska omsorgens huvudman.

Barn- och utbildningskontoret kontrollerar lokalen utifrån ett barnsäkerhetsperspektiv innan verksamheten godkänns av barn- och utbildningsnämnden.

Verksamhet i förskola och fritidshem ska bedrivas i ändamålsenliga lokaler med hänsyn tagen till barns behov av balans mellan aktiviteter och vila samt god arbetsmiljö. Miljön ska vara säker, trygg, hygienisk och rökfri. Lokalerna ska vara så beskaffade att de möjliggör en pedagogisk verksamhet i linje med läroplanernas krav. Lokalerna ska ha en hög grad av säkerhet och vara godkända av Östhammars kommuns samhällsbyggnadskontor. Lokalen ska granskas av räddningstjänsten utifrån brandskydd och utrymningsplan.

När det gäller pedagogisk omsorg kan verksamheten bedrivas i dagbarnvårdarens hem eller annan lämplig lokal. Det ska finnas tillgång till lämplig utomhusmiljö. Miljön ska vara säker,

trygg, hygienisk och rökfri. Personalen är skyldig att ha tillsyn över alla barn både när de är inne och när de är ute. Bedrivs verksamheten i dagbarnvårdares hem måste bostaden godkännas av tjänsteman inom barn- och utbildningskontoret vid ett hembesök. Bedrivs verksamheten i annan lämplig lokal måste lokalen även vara godkänd av samhällsbyggnadskontoret, granskas av räddningstjänsten utifrån brandskydd och utrymningsplan.

Måltiderna som ges barnen ska vara ur näringssynpunkt riktigt sammansatt och av god kvalitet. De ska vara jämt fördelade över den tid av dagen som barnet vistas i barnomsorgen, vara tillräckligt många och serveras vid tidpunkter som är lämpliga utifrån barnens fysiologiska behov och dygnsrytm.

Om barn i behov av särskilt stöd

Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska enligt skollagen) 3 kap, 6-12 §§ samt 8 kap 9 § (2010:800) ges det stöd som deras speciella behov kräver. Alla verksamheter ska så långt som möjligt stå öppna för alla barn. Barn i behov av särskilt stöd ska enligt skollagen erbjudas plats i förskola eller fritidshem. Under förutsättning att barnet kan få de stödinsatser barnet behöver och att situationen tillåter det, kan barn i behov av särskilt stöd ha plats i pedagogisk omsorg. Huvudmannen har ansvar för att barn i behov av särskilt stöd, i sin utveckling ges den omsorg det speciella behov kräver.

Ansökan om tillstånd

För att bedriva fristående verksamhet krävs godkännande av barn- och utbildningsnämnden (BUN), som också beslutar om bidrag till fristående verksamhet. Ansökan lämnas till barn- och utbildningskontoret sex månader innan planerad start.

Ansökan om tillstånd/godkännande ska vara skriftlig och innehålla en beskrivning av verksamhet, personal, barngrupp och lokaler så att barn- och utbildningsnämnden ska kunna bedöma kvalitet och säkerhet samt för verksamhet erforderlig kompetens.

Sedan 1 januari 2019 ställs särskilda krav på ägar- och ledningskretsen samt på ekonomiska förutsättningar.

Ekonomiska förutsättningar

Bestämmelserna förtydligar kravet på att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprovning samt att de fortlöpande är uppfyllda. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Ägar- och ledningsprovning

Bestämmelserna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet:

- Verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare)
- Styrelseledamöter och styrelsesuppleanter
- Bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag
- Personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten

Med väsentligt inflytande över verksamheten avses som huvudregel ett ägande om minst tio procent av det röstberättigade aktiekapitalet.

Tillståndsprovning

I samband med tillståndsprovning vid ansökan om godkännande som huvudman, både vid nyetablering och utökning av befintlig verksamhet, kommer kommunen att göra en provning av erfarenhet och insikt samt en lämplighetsprovning av ägar- och ledningskretsen. Vid provning av huvudmannens ekonomiska förutsättningar att bedriva sökt verksamhet beaktas även i förekommande fall koncernens ekonomi.

Ansökningsblankett

Ansökningsblankett tillhandahålls av Östhammars kommuns barn- och utbildningskontor, dit även ansökan ska skickas. Ansökan kan även hämtas www.osthammar.se. En komplett ansökan som kommit in till nämnden underlättar och förkortar utredningstiden.

Den som tänker ansöka om start av fristående skola eller fritidshem i anslutning till skola ska göra detta hos Skolinspektionen.

Vid ändring av verksamheten

Om verksamheten helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas ska ansökan om nytt godkännande lämnas in till barn- och utbildningskontoret, för godkännande av barn- och utbildningsnämnden. Detta gäller t ex. när verksamheten överläts till någon annan och vid byte av lokal (se ansökningsförfarande ovan).

Vid förändring av antalet platser i verksamheten görs ansökan på blanketten ”Ansökan om godkännande av utökning i enskild verksamhet”.

Byte av verksamhetschef och styrelse ska alltid anmälas.

Kommunala bidrag

Kommunen är skyldig att lämna bidrag i form av barnomsorgspeng till godkänd enskild verksamhet, undantaget om den enskilda verksamheten tar ut oskäligt höga avgifter (jämför max-taxa) och/eller medför påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet. Påtagligt negativa följder kan till exempel vara att en kommunal förskola måste läggas ner och att barn då får orimligt lång väg till närmaste kommunala alternativ.

Kommunens kostnad för barn i motsvarande kommunal verksamhet ligger till grund för storleken på barnomsorgspengen till den enskilda verksamheten. Barnomsorgspengens storlek fastställs senast den 31 december varje år av barn- och utbildningsnämnden.

Avstämning av barnantal görs den 1:a varje månad. Utbetalning av barnomsorgspengen sker efter det att kommunen erhållit faktura.

Hemkommunen är inte skyldig att lämna bidrag till fler än två huvudmän för samma barn eller till mer än en huvudman för pedagogisk omsorg för ett barn som också går i förskola. Om barnet tagits emot i två enskilda verksamheter, eller i en kommunal och en enskild verksamhet, är kommunen inte skyldig att lämna ett samlat bidragsbelopp som är högre än om barnet tagits emot i endast en kommunal verksamhet. Hemkommunen ska bestämma hur bidraget ska fördelas mellan huvudmännen för verksamheterna.

En verksamhet som styrs av personal med egna barn i verksamheten har också rätt till barnomsorgspong. Dock måste verksamheten bestå av minst lika många andra barn som egna barn för att rätt till bidrag ska gälla.

Överklaga beslut

Huvudmannen har rätt att överklaga kommunens beslut om rätt till bidrag, fördelning av bidrag eller reducerat bidrag till allmän förvaltningsdomstol. Ett beslut överklagas skriftligt. Skrivelsen ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Den myndighet som har meddelat beslutet överlämnar sedan skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet. Överklagan ska ha inkommit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Överklagande regleras i förvaltningslagen (1986:223) 22-25 §§.

Rapporter

Som underlag för att erhålla driftsbidrag krävs det att det månatligen redovisas antal inskrivna barn/elever i verksamheten.

Bokslut, verksamhetsberättelse ska senast sista vardagen i februari årligen lämnas in till barn- och utbildningskontoret.

Huvudmannen har också ansvar för att dokumentera verksamhetens kvalitetsarbete, vilket barn- och utbildningsnämnden (BUN) kan komma att efterfråga.

Tillsyn

Enligt skollagen (2010:800) 26 kap 4§ har en kommun tillsyn över fristående förskola och pedagogisk omsorg i de fall som kommunen har godkänt dem och beviljat kommunalt bidrag. Tillsynen kontrollerar att verksamheten bedrivs i enlighet med de lagar, föreskrifter och riktlinjer som gäller för verksamheten samt att den baseras på de underlag och uppgifter som godkännandet är grundat på. Huvudmannen är skyldig att på lämpligt sätt medverka till att

kommunen kan fullgöra sitt uppdrag. Det innebär att kommunen har rätt att inspektera verksamheten och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

Kommunen har även tillsyn över fritidshem som *inte* anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola.

När det gäller tillsyn utifrån miljöbalken, livsmedelslagen samt smittskyddslagen ansvarar den kommunens samhällsbyggnadsnämnd över det operativa tillsynsansvaret.

Barn- och utbildningsnämnden har fastställt en rutin för hur tillsyn av fristående förskolor/pedagogisk omsorg ska genomföras. Om tillsynen resulterar i att det finns brister i verksamheten kan barn- och utbildningsnämnden besluta om sanktioner i form av anmärkning/föreläggande/föreläggande med vite/återkallelse/tillfälligt verksamhetsförbud enligt skollagen (2010:800) kap 26.

Föreläggande och indragande av tillstånd

Om villkoren för godkännandet inte uppfylls kan huvudmannen få ett föreläggande om rättelse. Om föreläggandet inte följs kan kommunen återkalla tillståndet. Tillfällig stängning eller indraget godkännande kan innebära att verksamheten stängs med omedelbar verkan och barnen omplaceras. Ingen ersättning utbetalas under tiden för sådan stängning.

Överklaga beslut

Kommunens beslut om godkännande, föreläggande eller återkallande av godkännande kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett beslut överklagas skriftligt. Skrivelsen ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Den myndighet som har meddelat beslutet överlämnar sedan skrivelsen och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet. Överklagan ska ha inkommit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Överklagande regleras i förvaltningslagen (1986:223) 22-25 §§.

Kommunens administration

Kommunen administrerar:

- Föräldraavgift
- Placeringsadministration
- Olycksfallsförsäkring
- Tilläggsbelopp för barn i behov av extraordinärt stödbehov kan sökas

Försäkringar

Östhammars kommun ansvarar för olycksfallsförsäkring för barn inskrivna i den enskilda verksamheten på motsvarande sätt som för barn i kommunal barnomsorg. Det är huvudmannens ansvar att övrigt försäkringsskydd för verksamheten finns.

Tolkning, tillämpning och information

Tolkning och bestämmelse av tillämpning av dessa riktlinjer görs av barn- och utbildningsnämnden, vilken också har rätt att ändra och justera densamma.

Vid tveksamhet om hur dessa riktlinjer ska tolkas och tillämpas är det upp till berörda tjänstemän att aktualisera sådan frågeställning för avgörande av barn- och utbildningsnämnden. Berörda tjänstemän svarar också för att dessa bestämmelser anpassas till aktuella förhållanden och föreslår därefter barn- och utbildningsnämnden att besluta om sådan förändring.

Barn- och utbildningsnämnden är skyldig att informera om beslut eller förhållanden som påverkar den enskilda verksamheten. Huvudmannen är på motsvarande sätt skyldig att lämna information vidare till berörda föräldrar.

Kommunen är skyldig att informera om den förskoleverksamhet och den skolbarnsomsorg som den anordnar. Dessutom är kommunen även skyldig att informera om den enskilda verksamhet som kommunen har godkänt. Hur informationen utformas och sprids avgörs av kommunen.

Information och frågor om ansökan om godkännande av barnomsorg i enskild regi med mera, vänligen vänd er till:

Östhammars kommun
Barn- och utbildningskontoret
Box 66
742 21 Östhammar
Tel. 0173-860 00
www.osthammar.se

Gällande styrdokument

Nedan finns en översikt över huvudsakliga lagar och förordningar som styr verksamheten. Lagar och förordningar är ofta föremål för uppdateringar. Det ligger i huvudmannens ansvar att bevaka ändringar för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt aktuell lagstiftning.

Lagar

Skollagen (2010:800).

<http://www.skolverket.se/regelverk/skollagen-och-andralagar>

Bidrag på lika villkor (Prop. 2009/10:157)

<http://www.regeringen.se/sb/d/12489/a/142463>

Diskrimineringslagen (2008:567).

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/?bet=2008:567

Socialtjänstlagen (2001:453).

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-

[453/?bet=2001:453](#)

Miljöbalken (SFS 1998:808)

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-1998-808/

Livsmedelslagen

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Livsmedelslag-2006804_sfs-2006-804/?bet=2006:804

Smittskyddslagen

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Smittskyddslag-2004168_sfs-2004-168/

Plan- och bygglag (2010:900)

[Plan- och bygglag \(2010:900\) | Sveriges riksdag](#)

Läroplaner

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2022). Skolverket

<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. Stockholm: Skolverket

[Läroplan \(Lpfö 18\) för förskolan - Skolverket](#)